СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 294. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 18-го грудня 1940. No. 294. Jersey City, N. J., Wednesday, December 18, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЕДҐАР ГУВЕР ПРО КОМУНІСТА БРИДЖЕСА

ВАШИНҐТОН. — Голова федеральних аґентів, Едґар Гувер, повідомив головного прокуратора Джексона, що Гері Бриджес, юнійний провідник на західнім побережжі, є комуністом і веде підривну роботу в Америці. Гувер залучив відповідну скількість документів, доказуючи, що Гері Бриджес є комуністом і що комуністи в неправний спосіб прямують до повалення сучасного американського устрою.

Едґар Гувер також говорив, що його бюро провірює випадки 16,000 можливих саботажників в Америці, а серед них звертає увагу на 6,000 серед яких є всі комуністичні провідники і члени націстичного Бунду в Америці. Його бюро також досліджувало 1,200 фабрик, що виробляють зброю. І хоч воно впевнилось, що дотепер не поповнено нігде саботажної акції в промислі, то проте є небезпека, що можливі саботажники це готові робити. Про комітет Даєса Гувер заявив, що він є переконання, що той комітет може виконати корисну роботу, бо конґрес дав йому широкі права і він може покликати на переслухання таких людей, яких не можуть переслухувати федеральні аґенти. Але комітет Даєса повинен знати своє місце, а також розуміти місце та завдання Федерального Бюра Інвестиґацій.

ҐРІН В ОБОРОНІ РОБІТНИЦТВА.

ВАШИНҐТОН. — Вилйем Ґрін, голова Американської Федерації Праці, заявив, що закиди на адресу робітництва, що воно не хоче вповні співпрацювати в кампанії зброєння, є неслушний. Навпаки, організоване робітництво часто робить великі уступки на користь цього зброєння і зобовязуєтся цілком не страйкувати, навіть колиб до цього були поважні причини. А це велика уступка, говорив Ґрін, беручи під увагу, що найголовнішою зброєю в боротьбі за кращу платню для робітників є страйк.

ТЛІННІ ОСТАНКИ ЛОТІЄНА СПОЧИЛИ НА ЦВИНТАРИ.

ВАШИНҐТОН. — Після врочистого спалення тлінні останки британського амбасадора, лорда Лотієна, зложено на Арлінґтонськім цвинтари в Вашинґтоні, у стіп памятника военного корабля „Мейн".

ПОЛІЦІЯ ДЛЯ ЦІЛОЇ ЕВРОПИ.

ВУДСТАК (Онтеріо, Канада).—Перебуваючий тут командант норвезької морської фльоти, капітан Рілсен-Ларсен, заявив, що коли закінчиться війна, а Англія виграє, треба завести в цілій Европі англьо-американську поліцію, яка здушувалаб спроби всяких заколочувачів мира дориватись до влади і штовхати нарід до війни.

ПЕРЕГОВОРИ З МЕКСИКОМ.

ВАШИНҐТОН. — Мексиканський амбасадор Франціско Наґера, розпочав з підсекретарем стейту, Сомнером Велесом, переговори, щоб полагодити всі спільні справи між Америкою і Мексиком. В тих переговорах порушуватимуть також справу конфіскати американської нафти в Мексико.

КАПІТАН ПРО МОРСЬКІ ПРИГОДИ.

МОБІЛЄ (Алябама). — До цього міста прибув у бизнесових справах один англійський капітан корабля, Корнелюс Арундел, який в цій війні зазнав вже чимало пригод. Його корабель напав німецький морський корабель недалеко Бермуди і затопив його. Частину моряків німці вистріляли, а решта, що знайшлась на воді, забрали на свій корабель. Так їздили вони довший час по морі в німецьких кораблях. Але знов німцям вдалось знайти один норвезький корабель і цей раз вони корабель взяли в полон. На нього вони поставили свою владу, а також перетранспортували полонених. Та тут трапилось щось зовсім противне: англійці напали на цю німецьку добичу і її затопили. На морю, в воді, знайшлись тепер німці, полонені норвезці й англійці. Їх врятував англійський водний літак. Арундел говорив, що німці поводились з ними сяк-так. Але харч був дуже поганий.

НОВИЙ МОДЕЛЬ ЛІТАКА.

БАЛТІМОР. — Місцева фабрика літаків випустила новий модель военного літака, що дотепер найкращий на світі. Він має скорість, з повним ладунком, 340 миль на годину. Також має дуже сильну пальну зброю і сильне опанцерування для залоги.

ПРОПАВ ПРОФЕСОР ХЕМІЇ.

ПРИНСТОН (Ню Джерзі). — Тут зник у загадочний спосіб вчений хемік, д-р Ерґард Ферґольц. Він походив із Німеччини і в хемічних науках мав відзначатись великим знанням. Він пішов був з двома своїми псами над озеро на прохід і пси вернули наскрізь промоклі, а його не було. Рятункові відділи перешукували озеро, але не знайшли сліду по професорові.

БРИТАНІЯ ПРОСИТЬ ФІНАНСОВОЇ ПОМОЧИ В АМЕРИЦІ

В офіційних колах Вашинґтону стверджено, що Велика Британія таки просить фінансової помочи в Америці. Ствердження цеї вістки наступило після того, як пані Рузвелт на своїй пресовій конференції твердо заявила, що вже час, щоб Америка дала Англії фінансову поміч і то не в формі позичок, тільки в формі дарунків. Пані Рузвелт говорила, що дотепер Англія за всі продукти в Америці платила готівкою помагаючи в той спосіб американському военному промислові розвиватись і заосмотрювати власні военні потреби. А тепер наступив час, щоби Америка справді помагала Англії, говорила пані Рузвелт. Вона висловила думку, що грошеві дарунки для Англії є кращою запорукою, щоб Америка не пішла до війни, ніж позички. На запит одного репортера, звідки взяти гроші для Англії, пані Рузвелт відповіла, що з кишені загалу.

Секретар фінансів Морґентав, який минулого тижня заперечив вістку, начеб Британія хотіла від Америки фінансової помочи, тепер відмовився повторити заперечення. З його мовчанки виходить, що Британія помочи таки просить. Але він додавав, що не бачить способу, як можна ту поміч дати без одобрення конґресу.

КНУДСЕН НАГЛИТЬ ДО ЗБРОЄННЯ, БО „ПОТРЕБА СТРАШНА"

Член дорадчого комітету в справах зброєння, Вилйем Кнудсен, оголосив листа до виробників машинового знаряддя, та наглив їх, щоб вони забули під сучасну хвилю за все, а чимскорше виробляли знаряддя, на якім з черги фабрики зможуть виробляти зброю. Ситуація дуже нагляча, говорив Кнудсен. Якби виробники дивились на справи зо середини, як він може дивитись, то вони зрозумілиб, чому він їх так наглить, писав Кнудсен. Він признавав, що дотепер американський промисл довершив величезних успіхів і за рік потроїв виріб зброї. Але це все замало. Треба спішити, треба ставити працю в фабриках на три шихти. Треба все забути, а мати на увазі одно: безпеку краю.

УРЯД ЗДОБУВАЄ КОНТРОЛЮ НАД РІКАМИ

Внаслідок рішення найвищого суду федеральний уряд здобув цілковиту контролю над річною сіткою Америки, зокрема над ріжними водопадами, придатними до шлюз і будування електрівень. Уряд тепер має повне право сам будувати такі електрівні, а також давати дозволи іншим це робити.

„ЧИСТКА" НЕ ВДАЄТЬСЯ

НЮ ЙОРК. —Кенет Стимсон, голова нюйорського повітового републиканського комітету, хотів „прочистити" комісара Костуму з його становища голови виборчого комітету, томув, мовляв, що він несправний. Та йому не вдалось і він потерпів на авторитеті. Правдоподібно, що внаслідок цеї невдачі „прочистять" Стимсона.

АНГЛІЯ ПЕРЕД ПИТАННЯМ: ХТО МАЄ БУТИ НОВИМ БРИТІЙСЬКИМ АМБАСАДОРОМ У ВАШИНҐТОНІ

ЛОНДОН. — Колишній британський премієр Лойд Джордж виїхав з Валії до Лондону, як видно, покликаний англійським урядом на конференції.

Догадуються, що предметом нарад Лойд Джорджа буде певно ситуація, створена через смерть британського амбасадора в Вашинґтоні, маркіза Лотієна. Дуже можливо, що Лойдові Джорджові запропонують стати амбасадором у Вашинґтоні, а може заняти місце лорда Галифекса в міністерстві заграничних справ, щоб цей міг стати амбасадором.

Однокою перешкодою для перебрання амбасади в Вашинґтоні Лойдом Джорджом є звичайно його вік: йому в наступному році мине 78 літ.

Догадуються, що британський уряд не вирішить скоро цеї справи.

І ПАПА БУДУЄ ПРОТИЛЕТНИЧІ СХОРОНИЩА

РИМ. — У Ватикані викінчується особисте схоронище для папи римського, хоча він виразно недавно висказав надію, щоб війна покінчилася скоро.

Будову схоронища зарядила комісія кардиналів, як кажуть без відома папи.

Будовою заняввся архитект Енріко Ґалеаці, начальник технічного відділу Ватикану. Схоронище мало би складатися з трох кімнат, з котрих кожна мала би мати підлогу поверхні 12 квадратових стіп. Має вона давати повну захорону перед бомбами. У комнатах є електричні прилади до огрівання й мають вони дістати лишень необхідну обстанову. Одна комната це буде папська спальня, одна робітня, а одна кухня.

Інші мешканці Ватикану мали би на випадок летничих рейдів шукати схоронення в бастіоні Браманта, що має стіни 25 стіп грубости.

„ДОМАШНЯ ҐВАРДІЯ". — Американці в Англії зорганізували спеціяльну „домашню ґвардію", що має співпрацювати з англійською. На світлині ґенерал Вейд Гейз робить переглад ґвардії.

НІМЕЦЬКИЙ НАТИСК НА ФРАНЦІЮ

ФЛЯНДЕН ПРИЙМАЄ ВИСЛАННИКА ГІТЛЕРА.

ВІШІ. — Гітлер вислав до французького уряду в Віші Оттона Абеца, свого представника, з рангою амбасадора, щоби видимо обговорити справи, звязані з арештуванням Гітлерового прихильника Ляваля.

Абец приїхав з сильною сторожею німецьких жовнірів і відразу замовив собі побачення з Петеном й Флянденом.

У дипльоматичних колах кружляють з того приводу догади, що Гітлер стане натискати на французький уряд у Віші, щоби він дав Гітлерові те, чого домагався Лявиль. Ходять навіть чутки, що Німеччина задумує тепер окупувати решту Франції аж по Середземне Море, щоби туди дати допомогу Італії.

ДАЛЬШІ БРИТІЙСЬКІ УСПІХИ В ЕҐИПТІ.

КАЇРО (Еґипет). — По завзятій битві британські війська знад Нілю заняли від італійців дальшу базу в Солюмі й заняли Капуцо в Лібії, італійській кольонії в Африці.

Дальша кампанія проти італійців у Лібії й Еґипті, що в минулому тижні закінчилася взяттям у неволю 70,000 італійців, задержалася через дощі. До тої англійці доперли до території, сильно італійцями уфортифікованої. Вони використовують задержку для направлення комунікації.

АНГЛІЙСЬКІ РЕЙДЕРИ НАД НЕАПОЛЕМ.

КАЇРО. — Британські летуни зробили в суботу в ночі рейд на італійський порт Неаполь та ушкодили пять італійських военних кораблів.

У той самий час збомбардовано теж летнище коло Неаполю й запалено на ньому будинки.

Урядовий комунікат каже, що напад на фльотну базу в Неаполю був дуже подібний до рейду на італійську базу в Таранто місяць тому.

Урядовий комунікат признає одначе при тому, що останки італійського опанування Середземного моря.

ПОГОДА Й ГОРИ ЗДЕРЖУЮТЬ НАСТУП ҐРЕКІВ.

АТЕНИ. — Ґрецькі армії поступають далі наперед, не дивлячися на скріплений спротив італійців. Цею ціллю є видимо морський порт Вальона, котрий находиться в італійських руках, а котрий, на випадок заняття ґреками, став би для англійців догідною морською базою для операцій на Адрійському морю.

Юґославянські вістки подають, що ґреки вже заняли Тепелені й Хімару, але ґрецкий урядовий комунікат, як звичайно, не подає вістки, поки ґрецькі війська не укріпляться в містах так, щоби не можливо було їх відбити назад.

Ґреки посунулися теж наперед в околиці Ельбасану, котрий держать сильні відділи італійських альпейських війск.

ІТАЛІЙЦІ МАЮТЬ НАДІЇ.

РИМ. — Італійський урядовий комунікат у понеділок говорить про завзяті бої в Альбанії й Еґипті, але висказував надію, що найгірші невдачі італійської армії вже проминули та що від тепер битви підуть для італійців краще, бо боєві війська дістали сильні скріплення.

Фашистівська партія почала сильну кампанію в краю за скріплення военних настроїв.

БРИТІЙСЬКІ РЕЙДИ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — Урядовий комунікат признає, що в неділю в ночі й в понеділок рано британські летничі відділи появилися знову над Німеччиною. Над Берліном появилися англійські літаки двома наворотами.

Урядовий комунікат признає, що одна з бомб, скинених британськими летунами, поцілила просто підземну залізницю в Берліні. Цей самий комунікат говорить, що британські летуни церкву в Вестфалії.

Британський комунікат про ці рейди каже, що летуни бомбардували Франкфурт над Меном, корабельні доки в Кіль, порт у Бремені та відосібнені залізничі вузли, магазини нафти, товарові двірці й електричні стації. Над Каналом залягла сильна мрака, котра не дозволяла німцям масово бомбардувати Англію.

РЕЙД НА НЕВТРАЛЬНУ ШВАЙЦАРІЮ.

БЕРН (Швайцарія). — Нерозпізнані досі літаки літали в понеділок вночі над цим містом і скинули кілька бомб, котрі вбили три особи.

Коло залізничого двірця є величезні ями від бомб. Кілька будинків довкола двірця зовсім розбиті.

Сирени заалярмували міське населення й заставили його ховатися до протирейдових сховків. Алярм тривав понад дві години.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ НЕ ЗЛОВИВ, А ВЖЕ СКУБЕ

Польські ґазети в Америці дають широкий розголос спільній польсько-чеській маніфестації в Польськім Домі в Лондоні, котру вони називають згідно маніфестацією польсько-чеськословацької солідарности. Звісно польсько-чеське братання могло би українців зовсім не обходити. Воно могло би відбутися так, щоби українців не зачіпало не більше, ніж всяка подія в якомусь сусідньому народі. Лондонська маніфестація має для нас далеко ближчий інтерес.

Бесідники, що виступали на цій маніфестації, називали себе офіціяльними представниками чеськословацького й польського урядів. На маніфестації були навіть Рачкевіч і Бенеш, себто начальники польського й чехословацького урядів на еміґрації. В своїх публичних заявах представники цих урядів давали запевнення спільности інтересів в боротьбі проти Німеччини та допомозі Англії. Це зрештою є для них зовсім самозрозумілою річчю, що вони воюють проти Німеччини, що глядають помочі в Англії й взаїмному порозумінні. Одначе з нашого боку це висуває негайно питання: яких держав хочуть ці два еміґрантські уряди? Чи хочуть вони лише визволення поляків і чехів зпід німецького панування? Чи хочуть вони може кромі цього ще добути назад панування над тими не чеськими й не польськими народами, над котрими вони панували до розвалу Чехословаччини й Польщі?

Уже саме вживання назви Чехословаччини вказує на те, що чехи хочуть відбудови чехословацької держави. З того, що вони не кажуть виразно, що не хочуть словаків і українців, можна робити висновок, що чехи мріють про привернення їм назад панування над нечехами. Польські бесідники зо свого боку говорили про ідею Ягайлонів, що очевидно, не означає ніщо інше, як намір загарбати непольські землі на сході, передовсім українські.

Потвердження цих висновків дають кореспонденти до американських ґазет, котрі зприводу цієї маніфестації заговорили нагло про великий бльок польсько-чеський у середині Европи, бльок, що має начисляти 50 мільйонів душ населення. Якщо цей бльок мав обеднувати лише самих чехів і поляків, то звісно він не мігби мати більше, ніж 25 мільйонів. Отже других 25 мільйонів два братанки збираються нагарбати зо сусідних народів проти їх волі.

Маніфестація в Лондоні показує, що й чехи й поляки нічого від історії не навчилися. Та на основі історії можемо їм сказати вже нині, що якби навіть таке сталося, що Польща й Чехословаччина знову повстали, то їх доля буде знову повторенням минулого: вони розваляться так само соромно й скоро, як розвалилися попередні.

ОСТАННІЙ ЗАКЛИК ДО РЕЄСТРАЦІЇ

За кілька днів скінчиться реєстрація чужинців. Час не буде продовжений поза 26. грудня. Департамент справедливости перестерігає всіх чужинців, котрі ще не зареєструвались, що нема причини здержуватись від реєстрації і тим наражуватись на грошеві і тюремні кари.

Ерл Г. Гарисон, директор реєстрації чужинців, взиває і радить усім негромадянам, хоч мають труднощі з іміґраційними законами, щоби зареєструвались перед днем 26. грудня а їх дорадників і приятелів закликає, щоби допильнували цеї справи. „Хто не буде мати доказу реєстрації, той значно погіршить своє положення. Треба згадати про одержані листи без підпису та інші, в котрих автори пишуть про побоювання деяких людей з приводу способу їх приїзду і не сподіються уласкавлення; інші знова думають, що краще наражатись на прилапання, арешт і кари, ніж виявляти себе. Всім писателям тих листів скажу одно: Реєструйтесь! Хочби реєстрація нічого не помогла, то однак в нічім не погіршить. Після існуючих законів, багато негромадян може дістати полекші, особливо хто не має за собою іншої провини, крім нелеґального перебування. За принятою процедурою не тільки можна залеґалізувати побут, але сам закон реєстрації чужинців принято для поправи іміґраційних законів. В деяких випадках начальний прокуратор має право звільняти сказаного на депортацію".

Директор реєстрації чужинців перестерігає, що занедбання реєстрації викличе вороже наставлення конгресу до справи ухвалення нових законів про леґалізацію тих нелеґальних чужинців, проти побуту котрих нема тут закиду. Відносно того він заявляє таке:

„Як прийде до того, що будуть ухвалені нові закони для полекші тих негромадян посеред нас, котрі своєю льояльністю заслугують на те, то певно з того не зможуть користати ті, котрі через своє побоювання чи вагання не повинуються іншим законам. Мені здається, що Злучені Держави, себто законодатне і виконне тіло, схочуть показати, що хоч небезпечно, то однак краще повинуватись нашим законам, ніж нехтувати їх. Ніхто не повинен зводити себе тим, що саму реєстрацію переводять приязним способом. Це не значить, що так само будуть трактовані переступники приписів реєстраційного закона. Їх будуть вишукувати і відповідно карати".

На адресу тих чужинців, котрі відкладають реєстрацію, бо сподіються стати громадянами перед 26. грудня або що Іміґраційне і Натуралізаційне Бюро видасть докази їх громадянства, Е. Г. Гарисон відзивається так:

„Тільки мале число петентів на громадянство перейде всі формальности перед днем 26. грудня. Хто до того часу не стане громадянином і не зареєструється, того ждуть тяжкі кари, а крім того це певно стане йому перешкодою в дальших стараннях стати громадянином. Потім при натуралізації будуть питати за доказами реєстрації чужинців".

Хоч Іміґраційне і Натуралізаційне Бюро старається всіми силами допомагати аплікантам через видавання доказів їх громадянства, то однак до кінця реєстрації не можна багато зробити в тій справі. Хто не має певности про своє американське громадянство, той повинен зареєструватись, бо треба розуміти, що сама реєстрація нічого не пошкодить громадянам.

Досі зареєструвалось вже поверх 3 мільони 600,000. Думали, що це буде загальне число чужинців, але показується, що їх мабуть поверх 4 мільони. Звертається увагу на приписи закона, а саме, що по реєстрації треба повідомляти власти про кожну зміну сталого адресу, навіть коли ще не одержано карти реєстрації з Вашинґтону. У справі видачі карт, уряд подає:

„Реєстрація переходила скоршим темпом ніж сподівались. Длятого не було змоги реєстраційні формулярі провірити, понумерувати, надрукувати імена й адреси та вислати карти. Звертається увагу на те, щоби так реєстранти, як і інші інтересовані особи, розуміли, що в таких умовинах не можна сподіватись карт скорше, як за кілька тижнів. Хочби карта не прийшла до 26. грудня, то однак реєстрований не має чого боятись. Кожний, хто зареєструвався, карту у свій час дістане".

В останнім заклику до всіх незареєстрованих чужинців у Злучених Державах, Е. Г. Гарисон відзивається:

„Для всіх досі незареєстрованих негромадян, а також родичів та опікунів чужинців-дітей нижче 14. року життя це останній заклик! Дістаньте зразковий реєстраційний формуляр, зеленої краски, з будь котрої почти або найближчої громадської добродійної установи, виповнить при потрібній помочі, за яку не треба нічого нікому платити та вдайтесь особисто до реєстраційного бюра ще цього тижня, а на всякий випадок перед днем 26. грудня. Покінчіть з тим ділом, а певно спокійніше перебудете свята".

„Накінець треба ще згадати, що хоч виглядає дивно, щоби комусь дякувати за те, що сповнив свій обовязок через пошанування закона, то однак персонал дивізії реєстрації чужинців і почти почувається до обовязку подякувати не тільки тим численним громадянам, що співпрацювали з ними, але й тим чужинцям в Америці за їх кооперацію і повні відповіди, особливо від старших людей, котрі охочо підписували т. зв. Книгу Гостей, ідентифікували себе відтиском пальців і деякі висказувались, що чуються вдоволені, коли тим чином можуть помогти цьому краєві. Є певні ознаки, що цей закон реєстрації чужинців буде містком між негромадянами і громадянами до більш чинної національної єдности".

ПОНАД СЯНОМ І БУГОМ

(Для „Свободи" з Европи).

Яка тепер найважніша ріка в Европі? Скажете — Дунай, Дніпро, Рен, Волга? Помиляєтесь. Це Буг і Сян. Ці бо дві річки відділяють два величезні політичні комплекси — Німеччину, що має своє військо аж на еспанській границі, і Совєтський Союз, що сягає аж до берегів Тихого океану. Ці ріки ділять два світи, що ще недавно ворогували, а від літа 1939 р. живуть у добросусідських відносинах. Новий кордон проходить якраз по тій українській етноґрафічній території, на якій з давніх давен панувала Польща.

Коли глянути з лівого боку Сяну на схід, де панує советська держава, то зразу помітно, що там „усе інакше". Колись, як казали, цар Петро I. прорубав для москалів „вікно в Европу", здобувши побережжя Балтійського моря. Тепер, як видно, Сталінови та його партії того „вікна" до Европи не треба. Навпаки, советська влада старається **перегородити** шлях для зносин її підвладної людности з сусідніми державами. За Сяном зроблено порожню смугу, з якої виселено всіх людей. Хати й села, де кипіло життя, стоять пусткою. Тільки дерев'яні вежі з советськими вартовими в роґатих шапках — такий тепер прикордонний „краєвид" за Сяном. „Моторошно на це дивиться" — казав мені один чужинецький обсерватор. Щоб булоб, якби й інші сусіди схотілиб учинити таку границю? Цеж ніби тюремна стіна!

Що там за тюремною стіною?

На це питання дає відповідь жидівський анекдот. Нібито десь над Сяном зустрілися два жиди: один тікає зі Львова до Кракова, а другий з Кракова до Львова. „Чого тікаєш?", питається львівський жид. „Та мушу, бо тут так-сяк можна жити, але не можна нічого робити", відповідає краківський утікач (німецька влада ставить жидам великі перешкоди у торговлі та в інших професіях). Ну, а ти чого тікаєш зі Львова, тамже вільно вибирати собі яке хочеш заняття?" „Правда твоя, там усе можна робити, але не можна жити", — відказав жид зі Львова.

Ця причина, що „не можна жити", під советським режимом, привела вже аж до такого неймовірного парадоксального явища: багато жидів з українських західних земель всяким способом перебираються під владу антисемітської Німеччини, щоб не бути під „фільосемітською" большевицькою диктатурою. Західну Україну під Советами покидають головно заможні жиди, яким закидає большевицька влада „буржуйство" та угодову політику супроти польської влади. Також жидівські купці не можуть пристосуватися до советських порядків: їх посилають у Донецький басен та за Урал копати вугля, а вони до такої тяжкої праці, та ще в напів голодному стані не звикли.

Як держиться український нарід?

Довелося мені розмовляти з одним чужинцем, що виїхав зі Львова. На його думку, українські маси, зокрема селянство, тримаються добре в новій ситуації. Чують свою вищість культурну і не піддаються большевицькій пропаґанді. Найбільших ударів зазнала українська інтеліґенція, зокрема та, що працювала в кооперації. Службовий апарат бувшої української кооперації переповнено чужинним елементом. Кажуть: „Де раніше було пять українців, тепер там 19 не-українців. Багато з української інтеліґенції вивезено на Московщину. Між цими вивезеними надибаю імена відомих адвокатів: д-ра Левка Ганкевича і д-ра Володимира Старосольського. Є чутки, що їх післано на Урал на роботу в якомусь „колхозі". А це люди, що мають більше 60 років!... Найліпше покищо, — каже мій співрозмовник, — держиться греко-католицька церква. Священики є на місці, ніхто зн их не тікав. Теж і єпископи, на чолі з митрополитом, зісталися на своїх місцях. Народні маси українські твердо держаться своєї церкви і не піддаються на протирелігійну аґітацію большевиків.

В липні у Львові сталася нещаслива пригода. В большевицькім комісаріяті служила молода українка, на імя Ірена Швед. Невідомо з яких причин вона хотіла помогти своїм знайомим дістати пашпорти, яких вони не мали. Це помітили большевицькі аґенти і взяли дівчину на допити. Під загрозами вона призналася, кому передала пашпорти. На вказану адресу поїхала советська поліційна варта. З дому, де були знайомі Ірени Швед, почали стріляти, двох міліціонерів убито, кількох поранено.

Такі випадки трапляються не тільки у Львові, але й по інших містах. Большевицька влада ганяється за польськими старшинами, що зосталися від польської армії. Також шукає українських тайних організацій. Длятого стараються большевики набрати собі агентів між українцями й поляками. Той, кого хотять зробити агентом, на початку дістає чемні запрошення: мовляв, знаємо, що ви льояльний громадянин советської держави, отже сподіваємось, що дасьте нам потрібні відомости про людей, з якими зустрічаєтесь. Коли намічена жертва не йде на таку пропозицію, то кличуть до ГПУ і там також чемно розмовляють, потім лишають кандидата на агента самого в покої на годину або й дві. Після того приходять вартові і ведуть його в іншу кімнату, де його зустрічають кремезні хлопи найгіршою лайкою і бійкою, і потім лишають знов самого. Через деякий час знов приходять вартові і ведуть закривавленого бідолаху в покій, де його зустрічають ласкавими словами елеґантні службовці ГПУ, пропонують йому свої послуги, висловлюють свій жаль і невдоволення за „такі грубі методи", заявляють, що з „цими методами" вони не погоджуються і т. д. Так мучать людей не раз і не два, поки одні не витримують і стають на службу, другі йдуть на заслання або кінчають самогубством...

Становище поляків.

Як оцінюють своє теперішнє положення поляки по обох боках кордону? Як вони дивляться на минуле і чого сподіваються в будучности? Треба зазначити, що як після розділів Польщі в 18. столітті, так і тепер, поляки таки далі не шукають причин своєї катастрофи теж і в собі самих, у своїй політиці, лише мають за винуватців інших: німців, москалів, а навіть чехів. Ну, само собою, теж українців та жидів. Є, правда, між поляками одиниці, що дивляться на справу тверезо. Вони кажуть, що польська політика балянсування між Берліном і Москвою була фатальна, що польська „великодержавність" була фантазією, що армія польська, зокрема офіцирські кадри були слабі, що провід „вождів" — Сміґлого й Бека був сліпий і тому довів Польщу до втрати незалежности.

Чого ждуть поляки? Є такі, що згадують Романа Дмовського і його москвофільську орієнтацію і задивляються з надіями на Москву. Інші, більше ознайомлені з большевицьким режимом, комбінують інакше: мовляв, нехай наперед німці йдуть на Москву, повалять большевизм, потім прийде Англія, розібє німців і відновить Польщу.

Можна сказати, що поляки тепер найбільше вірять — у чудо Боже. Це воно має їх знов зробити панами. Про те, що Польща була тюрмою для народів, не думають. Навпаки, думка пересічного поляка є така, що Польща нікому кривди не робила, але проти неї інтриґували злі вороги з цілого світа. Ось тому вони ідуть з „чистим серцем" до церков молитися в тому переконанні, що вони цілком невинні, та що молитву їхню Бог вислухає і зробить так, щоб їх бажання задовольнити. Чи в цім є сила, чи слабість поляків, — вирішить історія. Українці так не поступають, хоч теж моляться. Може тому, що не панували так, як поляки, і звикли себе вважати за Богом вибрану націю.

О. Дунаєцький.

Щастя наше залежить від нас самих, а не лишень від обставин, а нещастя стягаємо на себе найчастіше через наші власні промахи. Коли людина випустить у життю з рук керму і дається пірвати струї, сам завинив своє розбиття.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(104)

— Нема за що, батьку: требаж було комусь зупинити ідоляку... Не я, то хтось би інший... Спасибі батькові та панові писареві, що поступили його мені, а то їхньої руки все одно не втік би...

Козаки, чуючи такі речі, сміялися й крутили головами, а гетьман подивився на нього довгим поглядом і промовив:

— Дивлюся на тебе вже давно, Жбурляю, й бачу, що тебе ані трохи не цікавить лицарська слава. Інший би життя віддав, аби її зажити, а ти, бачу, зовсім до неї байдужий. Кепська прикмета... Втічеш ти від нас, Жбурляю, не нагрієш місця. Мусимо припнути якось тебе...

— Не слава мене цікавить, батьку, а діло, — я й чиню його, скільки маю снаги й уміння. А тікати не збираюся покищо, колиж би спало мені на думку, або якась нагла причина погнала мене з Січі, то яж маю право, як і всякий із наших братчиків, вільно розлучитися з товариством, а не тікати.

— Отож і лихо наше... Ні, ні, — такого лицаря конче треба припнути міцніш, але як?... Від тебе того не довідаєшся, тож нехай саме товариство над цим поміркує. Вонож і віддячить тобі, Жбурляю, за сьогоднішній чин.

І товариство віддячило, як ми бачили, обравши його за курінного, — честь, якої в Павлових літах не заживав іще ніхто в Січі.

Та коли хто поставився до такої визначної події в товаристві байдужо, а може навіть з незадоволенням, то це сам новообраний курінний отаман. Чому саме — догадатися не тяжко.

Уже вертаючи з останнього походу, мріяв Жбурляй про те, як вернеться з батьком до Канева на зиму, як оживить і звеселить свою страдницю-неньку, як ізнову побачиться з Орисею й, як Бог поможе, побереться з нею. А тоді, мовляв, видно буде, чи вертатися йому на Січ, чи ні. Дивні думки про ці славетні морські походи роїлися потайки в його молодій голві, але нікому він із ними не звірявся, навіть свойому побратимові, Хмелеві, знаючи, що той у всьому згоден із Сагайдачним. Не раз думав про себе Жбурляй, що завзятий гетьман чинить не те, що треба, що з турками й татарами варто воювати лише тоді, коли вони нападуть на рідну землю, а як сидітимуть тихо, то нема потреби й зачіпати їх, цебто — не визволяти, на його думку, треба невольників, а чинити так, щоб не давати бісурменам змоги брати тих невольників на Україні. Тоді не буде кого й визволяти. Щож до тих, що вже перебувають там, то — чи стане шкура за вичинку?... Адже хоч їх і визволяється, але козацтво несе великі втрати в боях людьми і, коли відкинути від кількости визволених тих поляків та польок, москалів та московок, волохів та волошок тощо, що перебували з нашими людьми в неволі, то вийде, мабуть, те на те: скільки визволено, стільки братчиків наложило головами. Цей простий розрахунок здавався йому таким зрозумілим для всіх доказом проти кріватих морських виправ, що він дуже дивувався, як такі мудрі люди, як Сагайдачний, Хмель тощо не приходять до того самого висновку, що до нього він прийшов.

А батько? — виринало раптом питання. — Адже якби не було тих лицарських виправ для визволення невольників, то батько так би й загинув у турецькій неволі. Але це питання не могло захитати його добре проміркованих думок. Серцем він дякував Богові, що поміг йому з братчиками визволити батька з неволі, але розум говорив йому, що не заганяйся козаки в жадобі слави й здобичі туди, де їх не прохано, то й батько не попав би в неволю.

„Татари, — думав він, — ворог не страшний і з ними можна булоб упоратись одним добре влаштованим походом на Крим, колиб сили козацькі не приборкано було. А хто її приборкує! Король не дозволяє мати велику козацьку потугу, й тільки тоді, коли небезпека від бісурменів або москалів, чи від кого там іще, загрожує самій Польщі, тоді король кличе козаків на поміч і дозволяє їм мати війська стільки, скільки вони хотять. Кінчиться небезпека — й знов заборона й уймання козацьких прав і вільностей, а на простий люд на Україні — панське ярмо з жидівськими погоничами. Чому мудрий Сагайдачний мовчить про це й ніби вмисне ганяє лицарство в часті походи на бісурменів, щоб відвернути увагу його від того, що коїться на самій Україні, й не дати змоги силі козацькій вирости, обєднатися й дати належну одсіч маґнатам.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕСІВ.

Коли людина не довершить того, до чого стремить і хоч віддає ціле своє життя для якоїсь мети, не зробить успіху в якімсь підприємстві чи якійсь організації все, це є страта не лиш для одиниці, але й для цілої суспільности. Страта часу, страта грошей, страта науки, котру можна було інакше використати, страта моральна звязана з зневірою і т. п.

Це все відбивається на людині і цілій суспільности, бо за страту хтось терпить, хтось мусить за цю страту вповні заплатити.

Величезні страти тепер викликує війна. Страта людей, грошей, моралі. Але я омину всі ті всесвітні страти, бо хочу навести те, що ми, українці стратили і тратимо в Ню Йорку і по інших українських громадах в Америці.

Перше за все ми, хочемо або не хочемо признати, ми стратили віру в себе самих і цего заперечити не можна. Колиб не ця велика страта, ми не стоялиб у Ню Йорку і по інших громадах так, як стоїмо. У нас булиб гарні школи, народні доми, солідні організації льокальні і загальні, радіопрограми (котрі спирались би на бізнесах а не лиш на весіллях, христинах і поминках), великі бізнеси, та кілька українських денників, тижневиків, журналів. Але тому, що ми стратили довіря до себе, у нас того нема. Ця найважніша страта потягає інші. Ми часами навіть не видимо причин тих страт, як ось прихильність одного українця до другого. Є в нас забагато релігійної і партійної ненависти, що межує з фанатизмом. Є багато зависти, А все відбивається зле не лиш на поодиноким громадянині, але на цілій суспільности.

Наша страта солідарности доводить до того, що ми видаємо і тратимо міліони долярів річно, бо нема наших бізнесів таких, які ми повинні мати, а на ті охлапи які нам остають, нераз сумно дивитись.

То все є велике зло і велика страта не лиш для одиниці, але цілого українського загалу. Дехто дивиться на бізнес як на щось злого, нечесного і цілком особисто. Але в дійсности воно так не є. Дивімся на інші народи, котрі все мають і все роблять, а не на ті, котрі нічого не роблять і нічого не мають. З них берім приклад.

Колиб ми добре глянули на українську громаду в Ню Йорку, то признали, що маємо дуже мало. Ми всюди послідні, навіть у бізнесі. Але колиб у нас був добрий і великий бізнес, то у нас булоб усе. Колиб у нас була велика солідна бізнесова організація, то і бізнес був би у нас великий, а не такий яким він є. Правда, що у нас много індивідуалістів. Кажуть, що в Ню Йорку живе коло 50 тисяч українців (правдоподібно є більше). Припустім, що кожний з них витрачує на поживу і другі річи пересічно по $10 тижнево. Це зробить суму 25 міліонів долярів річно. З цього можна порахувати 20% „брутто" зиску. Лишається на сам Ню Йорк пять міліонів долярів річно в наших руках. Булоб чим оплачувати все, що потрібно! Але на жаль, ті гроші йдуть в чужі руки, а ми дістаємо охлапи і бідуємо та нарікаємо, що у нас нічого нема.

Не уміємо обертати грішми, не уміємо платити робітникам, не уміємо практикувати бізнесових справ так, як того вимагають нинішні обставини, бо нема у нас того, що є у інших, а це — бізнесових організацій, котрі в тій ділянці робилиб добро для бізнесменів і українського загалу.

Нема в нас довіря і тої недуги треба нам конче позбутись. Ми не пропавші. На мою думку булоб добре, колиб наша молодь ішла на бізнесову практику в кождій галузи. Сегодня шукають за практичними людьми всюди.

Коли не годен практичний чоловік сам отворити якийсь бізнес треба братись до бізнесу так як беруться по деяких стейтах, до кооператив. Але без практики далеко зайти не можна.

Ми маємо своїх (хотяй дуже мало) лікарів, адвокатів, бухальтерів, інжінірів та інших професіоналістів, але практичних молодих бізнесменів у нас майже нема.

А то дуже потрібне. Навіть ввазі радикальних державних змін, для нашої молоді буде дуже корисним, коли молодь наша буде знати бізнес.

Бізнес — це професія, на якій спочиває добробут цілого краю. А можна у нас його також мати, колиб у нас були бізнесові організації по цілій Америці. Тоді булаб можливість навіть створити степендійний фонд для здібних, а вбогих молодих хлопців і дівчат в кождій ділянці бізнесу. Але нам абсолютно треба організації до того всього. Гріш вложений в нашу молодь на науку й практику в бізнесі був би для нас найліпшою інвестицією. Так роблять інші. Тому, я порушую справу українських бізнесменів і де вони не булиб повинні організуватись в одну цілість, вибираючи до того людей чесних, характерних і солідних.

До такої праці повинні братись не тільки наші старі іміґранти, але також молодь. Бо це, дуже важне, а користь для нас булаб дуже велика. Молодь наша не тільки булаб гордою, що є американською, але також булаб гордою, що є українського походження.

Платон Стасюк,
Ню Йорк, Н. Й.

НА СВЯТА В ЧЕСТЬ МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО.

Українські часописи рознесли вістку, що будемо святкувати 75-літні уродини царського, польського й большевицького вязня, а нашого великого патріота — Митрополита Андрія Шептицького. Уже навіть заповіджено величаве свято, що буде, так би сказати, надзвичайним, а відбудеться в Ню Йорку, в Тавн Гол, дня 29. грудня. Кожний з тим погодиться, що такі свята треба розпочати одним великим святом - концертом, таким, яке має відбутись в Ню Йорку. Т о без огляду на те, які кошти требаб при тому понести, бо нам треба добре себе представити. Та бачу, що вже оголошується концерти з такою самою ціллю і по інших, менших місцевостях. І от тому хочу сказати слово, таке, яке чути між людьми.

Ми всі є за те, щоб пошанувати память Митрополита. Заходить ріжниця в думках, як це ліпше зробити. Думаю, що треба робити так, щоб віддати пошану, але щоб з неї була теж і якась практична користь, що відповідалаб діяльности і духові самого Митрополита. Отже люди кажуть, що наприклад, булоб добре виставити в Америці величавий памятник нашого великого Митрополита. Кажуть далі, що булоб добре зібрати стипендійний фонд імени Митрополита, щоб з нього давати потім бідним студентам стипендії, а той фонд злучити з Каледжом у Стемфорді. І тому дораджують, щоб не видавати надто багато гроша на концерти, а звертати увагу на те, щоби була з концертів користь для річей тривалих, таких, що є по душі Митрополита. Можемо хвалити Господа і в малих та небагатих святинях, то й можемо гарно пошанувати Митрополита й в наших галях при не-коштовній програмі. Кажу ще раз, що всі ми розуміємо, що треба нам мати одне величаве свято. Таке, яке заряджено в Ню Йорку. Але по інших місцевостях можна обійтись скромніше.

Ось такі завваги піддаю тим, що займаються уряджуванням згаданих свят. Це не тільки мої думки, але й тих, з ким маю нагоду говорити.

Григорій Лесюк,
Філядельфія, Па.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

CARNEGIE, PA. The Brotherhood T. Shewchenko, lodge No. 384, announces its **annual meeting.** All members of said lodge are required to attend this important event. The meeting will take place at 220 Jane St., Dec. 22nd, 1940, at 2:00 P. M. All members who have not paid their dues as yet must pay before the annual meeting, if they fail to obey this rule, they will be suspended. The present Committee wishes that each member should try to bring a new members at this meeting. A new committee will be elected at this meeting for 1941. — J. Holowaty, Pres.; Z. Sudiak, Oreas.; J. Yaworski, Sec.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПІТСФІЛД, МАСС.

Радили над добром організації.

Дня 8. грудня б. р. прибули до нас п. Н. Давискиба, гол. радний У. Н. Союзу і організатор п. А. Маланчук, щоби бути на річних зборах Тов. ім. М. Грушевського, від. 150 У. Н. Союзу. Обидва вигологили в нас гарні промови, якими зясували значіння нашої найбільшої народньої установи, якою, як знаємо, є наш У. Н. Союз. Обговорено ту справу теж і з патріотичного боку, бо Америка є тепер одиноким краєм, де ще можна говорити щиро й отверто теж і про українську справу. Старий відділовий уряд здав звіт зо своєї діяльности, який присутні приняли до відома. Потім наступили вибори нових урядників, якими проводили п. Давискиба та п. Маланчук. Зістали вибрані: Н. Стефанюк — предсідник, М. Соколовський — заст. предс., О. Яремій — секретар, В. Гуска — заст., А. Гуска — касієр, І. Яремій — заст. До цього ще треба додати, що до нас прибув теж п. Мирон Леськів, що дав гарний відчит, підчас якого зложено гарну жертву.

О. Яремій, секр.

КЛІВЛЕНД, О.

Від Злучених Українських Організацій у справі Конґресового Комітету.

В середу, 4. грудня, відбулись в У. Н. Домі місячні збори Злучених Товариств, на яких були приявні делегати всіх українських організацій з міста Клівленд і Лейквуд.

По принятию світів, збори дали признання жіночій секції за призбирання жертв і купно нових знарядів для Народного Дому. Рішено оснувати при Народнім Домі читальню і закупити для неї інформаційні книжки, в українській і англійській мовах, як теж передплачувати відповідні часописи і журнали. Також ухвалено піти з колядою на ту ціль в часі Різдвяних Свят.

Окремою точкою була жива дискусія на тему праці Конґресового Комітету. Забираючі голос зазначували, що Конґресовий Комітет існує 6 місяців. За той час він не наладив ще жадної політичної чи інформаційної акції в українській справі. Теж не дав жадного офіційного вияснення у справі ріжних нападів на українське імя. Не подає теж нічого в справі Інформаційного Бюра. Інформативний матеріял про Україну, який мав бути виданий англійською мовою, досі ще не появився. А той рух, який був до конґресу, тепер приспаний. На те, щоб видати рекорди, не треба було скликати конґресу в Вашінґтоні, бо це моглоб зробити якось співацьке товариство без Конґресу і Конґресового Комітету.

Ось такі голоси підносились підчас дискусії.

По дискусії делегати ухвалили, щоб уряд Злучених Товариств подав ці голоси до часопису з тим, щоб Конґресовий Комітет подав до загального відома свої пляни щодо допомоги українському визвольному рухови взагалі, а зокрема в справі несення гуманітарної помочи нашим збігцям і тим комітетам, які ними опікуються.

А якщо Конґресовий Комітет не має жадних плянів щодо тих справ, то повинен покликати до життя відповідні чинники, щоб вони таку акцію розпочали якнайскорше, або передати ведення такої акції вже існуючим організаціям.

Присутні піддавали, щоб Конґресовий Комітет поділив роботу на ріжні секції. Секція гуманітарна, або Червоного Хреста, повинна бути передана жіночим організаціям. Музична секція вже є. Повинна існувати політична секція, а як ні, то її робота повинна бути передана вже існуючим організаціям. Секція інформаційна необхідна. Вона повинна занятись видаванням інформаційного матеріялу, книжок брошур і т. п. Замісць творити нові комітети для такої роботи, було би практичним таку працю розділити між ті організації, які тепер снують і мають досвід, довіря та поперття членів. Це також улекшилоб збірки на згадані цілі. Кожна організація відповідалаб перед Комітетом за доручену йому працю.

Як така програма праці буде пущена в рух, тоді не буде часу на всілякі шкідливі сварки і писанини. Кожна організація буде з охотою виконувати своє завдання, щоб виказати успіх.

Такий конструктивний поділ праці наш загал певно підіпре матеріяльно і морально.

За Українські Злучені Товариства:

О. Малицький, голова;
Іван Сподар, писар.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Річний мітінґ Бр. св. Василія Великого, від. 214., відбудеться в неділю, 22. грудня, 3024 S. Quinn St., в годині 2:30 точно. обовязком кожного члена прийти на означений час, бо буде вибір урядників на рік 1941. і контроля буде здавати справоздання за цілий рік. Прошу вас, члени, читайте це оголошення і скажіть один другому і прийдіть на річний мітінґ всі як один, бо буде багато справ до вирішення. — Стефан Семерак, предс.; Іван Дорош, кас.; Іван Паславський, фін. секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Річні збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в неділю, 22. грудня, в церковній галі, 127 Парк ул., точно в 2. годині пополудні. Всі члени мають бути в гали в 1:30, щоби секретар міг полагодити такі справи, що тичаться особистих членів, понеже потрібно більше часу, бо це буде вибір уряду на 1941. рік. Упоминається всіх членів як місцевих так і позамісцевих, щоби вирівняли свої вкладки, щоби не остав довг, а головно, щоб не подавати до суспенди в останнім місяці в році. Також заявляється, що члени, не прибувші на збори, заплатять кару 1 доляра, після товариського статута. — П. Воляник, предс.; О. Ґіна, кас.; М. Сампара, секр.

ДОНОРА, ПА. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 232., відбудуться в неділю, 22. грудня, в 1. годині по обіді, в гали Литовській, Тамсон Ев. Просимо всіх членів і členиць прийти на річний мітінґ хоч раз в році, бо буде вибиратися новий уряд на рік 1941. і контрольори будуть здавати справоздання за цілий рік, які були доходи і розходи. Хто не прийде на річний мітінґ, буде караний: урядник 2 дол., а член 1 дол. — Юрко Годзик, предс.; Михайло Ріпка, кас., Стефан Сенко, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в домівці У. Д. Клюбу, 31-14 Ґренд Ев. в Асторія, в суботу, 21. грудня, в годині 7:30 вечором. Усі члени й членкиці повинні обовязково на ті збори в означенім часі явитися, вирівняти перед зборами свої приналежности і уважно вислухати як касових так і рекордових звітів з нашого фіскального року. Ті члени, котрі позадовжувалися й по кілька місяців у нашій братській касі, повинні з морального обовязку ще перед річними зборами посплачувати свої довги, бо в противному разі не будуть могти брати участи у виборі відділових урядників на рік 1941. — ІванСидор, предс.; А. Климишин, скарбник; Михайло Беля, секр.

ПРОФ. Д-Р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ

(З нагоди концерту 29 грудня в TOWN HALL, Ню Йорк).

Проф. др Олександер Кошиць, найвизначніший український хоровий диригент світової слави, знову дасть нагоду подивляти його майстерство володіння хоровими масами та майстерство виконання українських хорових творів, коли в неділю, 29 грудня ц. р. він дириґуватиме 300 співаками на концерті в честь митрополита Шептицького у TOWN HALL в Ню Йорку. Про Олександра Кошиця писали критики усіх країв Европи, усіх міст Північної та Південної Америки з найбільшим захопленням і подивом як про вповні досконалого провідника свого хору.

Та він не лише досконалий, ґеніяльний диригент хору: він рівночасно й знаменитий знаток української народньої та церковної музики, який він присвятив ціле своє життя, збираючи її, записуючи та опрацьовуючи її для хорів у формі свобідних творів. Ці обрібки Кошиця здобули вже велику популярність і в Америці, де, завдяки виданню їх великим американським видавництвом, розходяться в тисячах примірників.

Виступ Кошиця на чолі хору — це за кожним разом нова насолода для слухачів і новий тріюмф українського мистецтва. Тому усе наше громадянство чекає з величезним заціклавленням неділі, 28 грудня, коли на чолі Злучених Хорів Нюйорської Округи—300 співаків! — стане у TOWN HALL в Ню Йорку, у концерті з нагоди 75-ліття митрополита Шептицького, великий мистець — Олександер Кошиць.

ШАРОН, ПА. Річні збори Тов. Вільна Україна, від. 386., відбудуться в неділю, 22. грудня, в 2. годині пополудні, в українській церковній галі на Кларк стріт. Обовязком всіх членів прийти на збори. Буде вибір нового уряду на 1941. рік. — Дан. Кучмак, предс.; Микола Тимочко, кас.; Олександер Попов, секр.

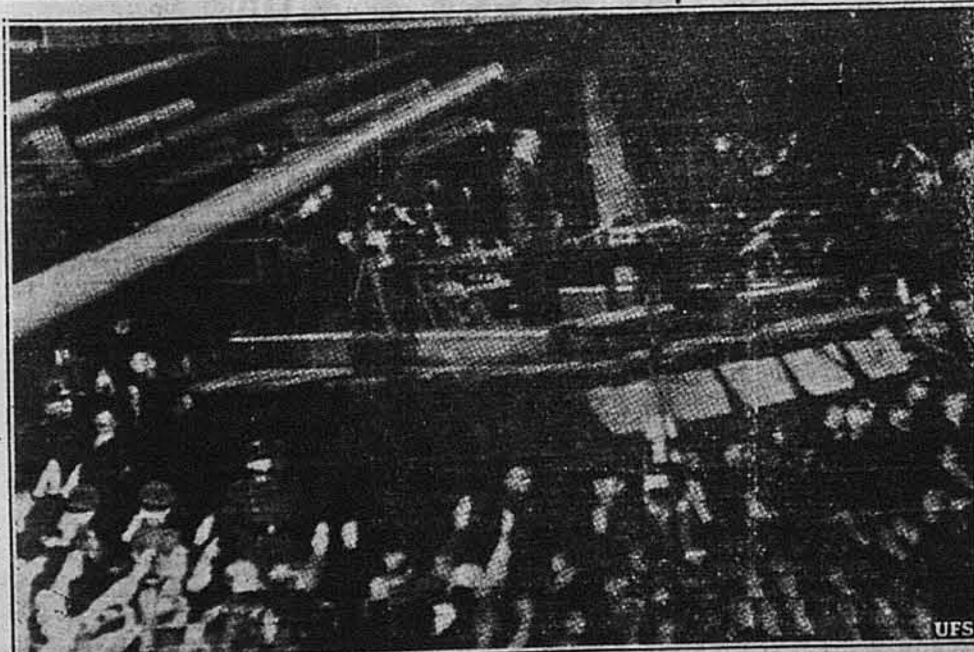
ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 22. грудня, в галі церковній, 47 Говп Ев., в 2. год. Проситься всіх членів прибути на збори, бо буде вибір новогоуряду і справоздання контрольорів. — В. Бродський, пр.; М. Табачук, секр.

ГЕБЕЛЬС ЗАПОВІДАЄ ОФЕНЗИВУ.

БЕРЛІН. — Йосиф Ґебельс, німецький міністер пропаґанди, заявив чужинецьким кореспондентам, що „остаточна бликавична офензива проти Британії прийде й перевищить своєю шаленістю усі дотеперішні удари".

ГЕЛИФЕКС ПО ЛОТІЄНІ

ЛОНДОН. — Місце покійного британського амбасадора Лотієна готов забрати в Вашінґтоні вайкант Гелифекс, теперішній британський міністер заграничних справ.

ВИЗИВАЄ СВІТ. — У своїй промові в фабриці амуниції в одному берлінському передмістю Гітлер говорив, що Німеччина може перемогти цілий світ. Опісля німецький уряд казав, що він говорив лише, що вона може перемогти кожну державу в світі.

Осип Стеткевич.

ЗА ОДНУ ЛІТЕРАТУРНУ МОВУ

(5)

Твердо відміняється староукраїнське слово: **вожд** (мос.: вождь) — отаман, воєвода і нехрист мос. **нехрист,** отже:
вожд — вожда, вождові, вождом... вожди, вождів...
нехрист — нехриста, нехристові, нехристе!... нехристи...
пор. Мараб йому в печінки вмурувалася, нехристові (Франко).

—o—

При нагоді треба замітити, що чужі іменники на **о,** які в нас перейшли до середнього роду, відміняються (у мос. мові вони не відмінні), отже:
авто — авта, авту, в авті, авта...
пальто — пальта, пальтом, у пальті, пальта...
піяно — пяніна, пяніну, на пяніні..
бюро — бюра, бюру, бюром, у бюрі...
фортепіяно — фортепяна...
депо — депа, депом...
кіно — кіна, кіну, кіном.

—o—

Думаючи, що **ніж** — польонізм, українські інтеліґенти Галичини вживають (і пишуть) слівця: **чим** на моск. лад для порівняння, хоч нарід ніде так не говорить. Цього слівця вживати не треба.

—o—

У Галичині робить українська інтеліґенція велику помилку, вживаючи цього числівника в чоловіч. роді: **один** тисяч, **два** тисячі.

Це польонізм і його треба оминати.

—o—

Ніяким чином: пяттю, шістю, семю, як нераз балакає українська інтеліґенція змосковська, вживати не можна — бо це чисті москалізми.

—o—

Не можна змішувати з собою дієслів **мушу** й **маю** (я повинен); перше відповідає моск.; я „принужден", друге: „я должен".

—o—

На жаль, і в нас почуєте в устах українського інтеліґента такі московські форми, як: **ілюстрірувати, іґнорірувати** й т. д.

Це явні москалізми, яких ніяк уживати не можна.

—o—

При тій нагоді треба завважити що чуже слово **арештувати** в українській мові недоконане (у моск. доконане) — недоконане: арестовивать.

—o—

У Галичині під польським впливом інтеліґенти вживають іще дієслова: **зістати,** н. пр.: **зістав битий, зістану битий...**

Це явні польонізми, і їх уживати ніяк не можна.

—o—

Як із усіх прикладів видно, то при страждальному стані вживається все тільки орудника. Українська інтеліґенція Галичини, йде за польським упливом, уживає часто приіменика „через" і говорить: риба зровлена **через** мене, воріг убитий **через** тебе, повість написана **через** Франка і т. д.

В народній мові таке „через" означає стільки, що „при допомозі" (риба зловлена при моїй допомозі, я спричинився до вбиття ворога, а не я вбив і т. д.).

Все це польонізми, і їх треба стерегтися.

—o—

У Галичині й на Поділлі живуть (і дехто з західноукраїнських письменників їх вживає) неправильні (польські — утворені на зразок **почати** форми: **спочати, відпочати;**

пор.: Ми розійшлися, щоб відпочати (Лепкий)... Вони й так відміняються: **спічну, відпічну, спічни, відпічни.**

пор.: І співак **відпічне, заспіває тобі** (Руданський). **Спічнете** в тихомиррі тому, де ані ночі, ані дня (Лепкий)... Тих форм уживати не можна.

—o—

У Галичині під польським упливом уживають дієслова: **дусити** замісць **душити,** і таке слово знайдете нераз навіть у такого письменника, як Франко, пор.: Ся думка дусила його, мов занадто тісний комірчик (Перехрестні стежки). Хороба їх видусила до лаби (Лепкий). Сеї форми вживати не слід!

—o—

У Галичині вперто держаться між інтеліґентами польські форми сприростькованого дієслова бігти: **побігну, побігне...** замісць: **побіжу, побіжить.**

—o—

У Галичині вживають часто приіменника **для, задля** на означення причини (не — наміру) й кажуть: **для чого** ти це робиш, у значінню: **чому** це робиш, а не — **з яким наміром, через** що робиш, кажуть: **задля** недостачі грошей — замісць: **через** недостачу грошей, **зза** недостачі грошей;

пор. у Франка: Бог не судить, тільки любить і **для того** (через те, тому) він Бог (Перехресні стежки). Канцелярія **задля** свята (через свято, зза свята) була замкнена (Перехресні стежки)...

Це все польонізми і їх треба уникати.

—o—

У Галичині, перекладаючи дослівно польське **„ведлуґ"** українським **після,** кажуть: **після** мене (по мойому), **після** моєї думки (на мою думку), **після** мойого погляду (на мій погляд), **після** вашого бажання — **по** вашому бажанню, **після** умови, **після** закону, **за умовою,** по **закону і т. д.**

Це все польонізми, й їх треба теж позбуватися. „Після" вживається в літературній мові більш у часовому значінні.

—o—

У Галичині українська інтеліґенція зпольська вживає приім. **проти** з давальником (проти полякам, проти ньому), а то ще й уживає форми „против".

Само по собі , що такі фрази треба геть викорінювати.

—o—

У Галичині почуєте під польським впливом „через" на означення: **на протягу якогось часу, н. пр.: через** рік, **через** день, **через** ніч (на протягу року, дня, ночі).

В таких випадках приіменника зовсім не треба, а вживається тільки самого знахідника н. пр., **сумував цілий рік, плакав цілий день, сидів цілу ніч,** бож **„через"** що інше означає (**через рік** = рік минув, **через день** = що другий день, **через ніч** що другу ніч).

—o—

У Галичині часто зпольська кажуть **мимо того** (на Наддніпрянщині знов ізмосковська): **не дивлячись на те,** замісць народнього: **проте,** або літературного: **без огляду на те.**

(Дальше буде)

ЗИМА НА ВЕЛИКИХ ОЗЕРАХ. — Вантажний корабель „Савт Парк", по подорожі озером Ірі приїхав до Клівленду ввесь укритий замерзлою мракою. Капітан казав, що на озері був сильний вітер, а температура спала понижче зера Фаренгайта.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СІМПСОН, ПА. Річні збори Бр. св. Василія, від. 43., відбудуться в неділю, 22. грудня, в годині 3. пополудні, в домі Григорія Коваля, 62 Овило Стріт. Проситься членів місцевих і позамісцевих явитись начас, бо є багато справ до полагодження. Буде вибір нового уряду. — Григорій Коваль, секр.

РАНКІН, ПА. Річні збори Бр. св. Григорія, від. 24., відбудуться в неділю, 22. грудня, в 2. годині по обіді, в гали 101 Галкет Еве. Уряд просить всіх членів, щоби зійшлися хоч раз на рік, бо маємо багато справ до полагодження, і привести пару нових членів, а також довгуючих вирівняти свої довги. — Олекса Ґлова, предс.; Антін Кутняр, кас.; Богдан Футрик, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. Річний мітінґ Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 281., відбудеться в пятницю, 20. грудня, в годині 8. вечором, в У. Н. Домі, 33-35 Вест 19. Стр. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо маємо багато справ до полагодження, Довгуючі члени повинні прийти й вирівняти свої вкладки. Буде вибір уряду на 1941. рік. — Ів. Довгань, предс.; Ст. Кибало, кас.; Л. Бачинський, секр.

ВЕСТ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Річні збори Тов. Згода, від. 62., відбудуться в суботу, 21. грудня, в годині 8. вечором, на 6337 Reedland St. Обовязком кожного члена явитись на зборах, бо будуть всілякі справи до полагодження і вибір урядників на 1941. рік. — В. Волчанський, пр.; С. Прокіп, кас.; О. Турінець, секр.

АМГЕРСТ, МАСС. Річні збори відділу 199. під ім. Юрія Вашингтона відбудуться 22. грудня, у п. Сороків при ул. Норт Гемтон Ровд, в годині 2. пополудні. Проситься всіх членів, як місцевих так і позамісцевих, явитися точно. Буде справоздання з цілого року і вибір уряду на наступний рік. — Йосиф Доскоч, предс.; Юрій Сорока, кас.; Григорій Котович, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 104., відбудуться в неділю, 22. грудня, в годині 3. пополудні. Проситься членів, старших і молодіж, місцевих і позамісцевих, прийти на ті збори, де буде справоздання з цілорічного діловодства уряду і контролі. Кожний член повинен явитися, бо є важні справи до вирішення. Члени, котрі довгують, мають вирівняти свій довг, щоб потім не нарікали, що їх суспендується. Проситься всіх родичів, котрі мають діти, що не є вписані в Союзі, щоб на тих зборах привели і вписали до Союзу. Так само дається до відома всім членам Братства, що будемо обходити в той день нашого патрона св. О. Николая і що є ухвала на останніх зборах, що кожний член, котрий не робить, має явитися на гали в годині 9:30 рано, де всі разом з фаною підемо до церкви, де відправиться панахида за померлих членів Братства. Не явившийся член підлягає карі 1 дол., після ухвали. — Теодор Ющик, предс.; Михайло Вітів, кас.; Гарасим Мисак, секр.

ТРОЙ, Н. Й. Річний мітінґ Бр. св. О. Николая, від. 191., відбудеться в неділю, 22. грудня, зараз по Сл. Божій, в Народній Домівці. Проситься всіх членів Братства прибути на мітінґ. Член, не явившийся на мітінґу, підпаде карі після статуту. Програма мітінґу: I) Отворення мітінґу молитвою Царю небесний. II) Відчитання протоколу з минулого місяця; III) Збирання місячних вкладок; IV) Справоздання фінансове за цілий рік, доходи і розходи; V) Контрольори мають сконтролювати всі фінанси і чи рахунки годяться; VI) Дискусія над добром Братства і У. Н. Союзу; VII) Вибір уряду на рік 1941: предсідника і заступника предсідника; секретаря рекордового і фінансового, касієра і заступника касієра, двох контрольорів і надзирателя хорих; VIII) Подяка старим урядникам, котрі працювали цілий рік для добра Братства і У. Н. Союзу і так само ново вибраним урядникам піддати духа до нової праці на рік 1941. На тім мітінґ буде закінчений молитвою Достойно єсть. — Олекса Заяць, предс.; Йосиф Пняга, рек. секр.; Гр. Джинджиристий, фін. секр.; Дм. Петрицький, кас.

ГАРТФОРД, КОНН. Річний мітінґ Бр. св. Івана Хрестителя, від. 277., відбудеться в неділю, 22. грудня, в церковній гали, 23 Волнот Ст., в годині 2. пополудні. Взивається всіх членів і члениць обовязково явитись на цей мітінґ, бо будуть важні справи до полагодження, а так само вибір уряду на рік 1941. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости, щоби не переносити довгу на рік 1941. Проситься всіх членів за якнайбільшу участь. — В. Дерлиця, предс.; Н. Харнат, кас.; Павло Курко, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в неділю, 22. грудня, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Проситься членів прибути на означений час. На зборах старі урядники зложать звіт з цілорічної праці. Контр. комісія зложить звіт з діловодства за цілий рік і буде вибір урядників на рік 1941. Обовязком кожного члена прибути і вислухати звітів та вибрати урядників. — Мих. Кончак, пр.; Олекса Бабяк, кас.; Симеон Чорномаз, секр.

ҐВІЛІНҐ, В. ВА. Річний мітінґ Сестрицтва Неост. Помочи Пречистої Діви Марії, від. 212., відбудеться 22. грудня, в церковній гали на 42. і Джейкоб Стр., в годині 4. пополудні. Будуть важні справи і вибір урядників на рік 1941. Проситься всіх сестриць явитися на збори. — Катерина Медвідь, предс.; Марія Канюк, секр.! Катерина Ландяк, кас.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 181. Втікаючі ноги.

Зацікавлений цею загадочною дівчиною, Тарзан побіг за нею. Він хотів перехопити її і випитати про її життя.

Дівчини дике серце билось сильно зо зворушення і замішання. Всі чоловіки були її вороги. Та все таки, цей, що біг за нею, викликував приємне почуття.

Так, начеб граючись з ним, вона звільнила біг, далі ще переконана, що коли схоче, то таки втече від нього. Тарзан зближався до неї.

Та заразже знов її охопив страх і вона приспішила біг. Та це не помагало, бо Тарзан таки доганяв її. Це здивувало дівчину. Але скоро вона здивувала Тарзана.